

## רבינו חננאל

אכלה סמדר ר' יהושע  
 ונמר וראו את חורו כאלו הן  
 גנבים עומדת לביצר,  
 וחכמים אומ' ראוין אותה  
 כמה היתה פיה ומה נכמה ומה  
 נפכה, ולא תקניא בשיים,  
 אלא על כדורחך בשיים,  
 עזמנו נמי  
 בשיים. **ששכלה** לרובי  
 נפגים ויחוריו **האנים**. פ'  
 לולבן הפחדים שעולין  
 בשורש האילן. וי"א על  
**אכס** מיתריה **כחש**  
 ונפגא וכו'. פ' אילו היה  
 סמדר זה נשאר בגפן עד  
 שיהיו נכנסי ליה ליבנה הן  
 מכחש בגפן ויזקק  
 לחלוותי העץ... ועכשיו  
 ששכלנו סמדר נשאר כן  
 עומד במקומו. וזה אומר  
 שפוחתין לניקן מן... לו  
 לתבט... הכחש שהיה  
 בשורש נפגו. וזה אומר  
 איהו מן את ליה... ר'  
 שפער... אונס את משלם  
 מצדו מפני שטופס  
 לעצמו... תנאי רתניא ר'  
 ויוסי אמר... ששכלם ממי  
 ויודות... השכרם שהיה  
 נותן למיתריה מן... כן  
 זה אומר כן מהותה...  
 כימי ליתנה שהיוותם  
 בחולה... וצרכה ממונים.  
 ויש וטובים ומתקנים.  
**אב** קטניא דארעא. פ'  
 שדות קטנות. והלכתא  
 ביהודה דר' פפא דר'  
 הונא ביהודה דר' יהושע  
 אכלתא ארמא, שהוא  
 קל וכחשו ששמיזן  
 אבא שהיה שיש שיש  
 דקלים כהם שיש  
 ושכנצין אחד מהם  
 ונשארו חמישים ותשעה  
 דקלים כהם שיש, וזה  
 שיש ביהודה משלם  
 ההויז. והלכתא כחותיה  
 דר' גלזליא דקילקלא  
 פהסא, דאמרנין ליעל  
 ההוא גברא דאק קטבא  
 מחזיריה. וזהו אלא לקמיה

ודרש לתולתו, אמר ה' ו  
 ותהו לירידי חוץ ל תלת  
 ותלת בקצו חורו מי  
 והוה שור אמר וזי. ולי  
 היה לתחין וקלת ותולתו.  
 ודוקא וקלת אמר בני  
 ודוקא חשב אמר בני  
 כוחותו ויטושם בפני  
 עצמו, אבל הוה ששבא  
 דרש גלותו ודקלא  
 ארמאהו הוה וליפכין  
 גויה דרש נחמן בשרא  
 וזאי מאן אקץ כופיה  
 דהרביה, דכופרא  
 דהיינו בוסר, דכופרא  
 בתחרים ובוסר  
 כעניינם, אס קץ שימינן  
 היה בששים של הקרקע,  
 דחכל ככלל, ששונה  
 חשב בפירוטו נתון  
 קצת ששבא שלאחר זמן.  
 וליכא שימינן בששים  
 של הקרקע כ"י לאזור  
 ועזירי וכדומא. וכן פסק  
 ר"ח זצ"ל

# הכונם פרק ששי בבא קמא

**סמדר:** ענבים דקין בהתחלתן לאחר שפרחו מיד: <sup>(ה)</sup> וכמה היא **יפה.** הקרקע לימנר כשהיא סמדר ולהקל בזה: <sup>(ו)</sup> בנשומין קרקע: **זומן** אכלה לונבי **גפנים.** <sup>(א)</sup> האשכולות נראה בחניטת הגפנים ויכר ועדיין לא פרח להיות הענבים והוא לולב וסוף ימור שפנים: **אכל אכלה פגים.**

וכן יחור בתאנים: אכל אכלה פגים.

במאנא או צוסר צעגניס שהן כפול  
הלצן והוו כפירות גמורים רואין  
אותן כו' לנוקין מן העידיס. אותה  
שומא ששמו צ"ד מאה או מאתים  
יגעה קרקע במאה או במאתים מן  
העידים שצנכסיו: ולא תימא. דלא  
מיטב של נזק דקאמר ר' ישמעאל  
וקשיא לן בפ"ק אכלה כחושא משלם  
שמינה ותראה רב ארדי בגון שאכלה  
כו' דהמוציא מחבירו עליו הראיה  
וכחושא הוא דמשלם אלא מאי מיטב  
דיניק דקאמר ר' ישמעאל לאו  
בספיאק מיירי וה"ק אותה ערוגה  
שאכלה ישלם כפי מה שיהיה ראויה  
לחטיב להשביח קמהי: ר' יהודא  
דבבליק. צימות הקציר: סמדר. לאחר  
שפרחו הענבים מיד ולולצין קודם  
שפרחו: כרוד ומני. הוסיף סמדר  
ועממם בתמשה: נחש גופנא. לנכות  
מן התשלומין מה שיכחישו הענבים  
בגפנים אם יעמדו שם עד הצביר  
שתמדי ונקיים לחלות הגפן: אזני  
שארמר מסיימי ומסיימי ומזן אפי  
דחייש לנחש גופנא ר"ע. דשמענא  
ליה צדוכא אחריתי: שסופה  
להטער. אלמא מנכין מן התשלומין  
כפי מה שעתידה להכחיש: גני חיה.  
צדמי ולדות קמיירי דמנכה לו מה  
שהעצל עמיד לזן צבצר המיילדת  
ונוק האשה שיהא ונוק ומתעטרת  
ועובטיו יותר משלם לה חיה הרי הוא  
משלם לאשה נזק ונמאל הכל בכלל  
ומדמי ולדות שהוא נותן לצעל מנכין  
שכר חיה: גני מונוות. שהוא צריך  
להוסיף על מונוות אשמו צימי קישיה  
ויהשתא אין קישוי. אלמא מנכין מה  
שהוא עתיד להוציא: קדנא פרסא. כחשוב  
הוא מאל ונישום צפני עצמו:

שְׁאֵנִי

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אכלה סמדר רבי יהושע אומר רואין אותן כאלו הן ענבים עומדות ליבצר וחכ"א רואין כמה היתה יפה וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאלו ענבים עומדות ליבצר קתני מיתה וחכ"א רואין אותן כמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני בששים אלא מאי אית לך למימר בששים ה"נ בששים אמר אביי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתניא<sup>א</sup> מיטב שדהו ומיטב כרמו ישרם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי ניהו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש כמה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאלו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פגין או בוסר הוא דרואין אותן כאלו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פגין או בוסר רואין אותן כאלו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בינייהו \* כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי

ש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא<sup>א</sup> ר"ש  
מנסיא אונס אינו משלם את הצער מפני  
אמרו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת  
ר"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון  
י מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נבי חיה  
נבי חיה כ"ש נבי מזונות ומ"ד נבי מזונות  
תתא ידיד פקחא היא ולא מבעיא חיה רב  
הושע עבדא עובדא כוותיה דר"נ כששים  
נא בריה דרב הושע שמו דקלא אנב קמינא  
פפא ורב הונא בריה דרב הושע בדקלא  
י"ש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר ועזרא

ויונס לנבעלת זריון קדאמרי: **אונם** אינו משמש אף אחת העבר צעי בגמרא לער דמאי אע"פ דדבר פשוט וחולות מזה היינו משום דלעור דהשרת בתולים פשיטא לכתש גופא מדקתינא מהיום וזמן את העבר וזמנא גופא וסופא להטעמך מחמת עולה הלכך צעי לער דמאי

**נפ.**

**אברהם** סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן באי"ו הן ענבים  
עומדות ליבצר. ואפילו אם נתקלקל המשויר ממלם  
בענבים העומדות ליבצר ודוקא בסמדר לענבים פעמים שאלו  
מתקלקלים ואלו ניזולים לפיכך אין יתרון במשויר אבל תבואה  
רגילה להתקלקל כולה יחד ובחזון  
מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי  
או כרבנן תבואה גדולה כמו סמדר  
בענבים יסבור כמשויר כזו אי נמי  
בתבואה לא קנסו כל כך כמו בענבים  
ולא יהא יתרון כמשויר שבו לרבי  
יהושע ונראה דלע"ג דלמר ר' יהושע  
רואין אותן כאלו עומדות ליבצר מ"מ  
שמן אותן אגב קרקע דהא ר"ש נמי  
קאמר הכי בפגים או בוסר וע"כ  
אגב קרקע שמין אותן כיון דלריכי  
לשדה א' ובפירות גמורים דוקא  
קאמר רבי שמעון דמשלם פירות  
גמורים במשנתנו:

וּמֵאֵי נִתְּנוּ בִּי הַיָּאָד דְּסַלְיָה. הֲבֵיל

מִשְׁמַע דְּקִדְשׁ אֲבִי דְּפִלְגִי  
דְּלִינִידוֹן בְּמִשְׁוִיר שְׂבו וְהִקְשָׁה רִ"ת  
דְּזִבְרִישׁ הַנְּחֻקִּין (גִּיטִין דף מח: וסס)  
סָקִיל לְאֲבִי דְּפִלְגִי אִי שִׁימִינִי דְּנִינֻק  
אִז דְּזִמּוּק וִי"ל אַע"ג דְּמִשְׁמַע דְּפִלְגִי  
אִי דְּזִמּוּק אִי דְּנִינֻק דִּהּ תִּנּוּא  
פִּי"ק (1.7) אִי בְּדִלִישׁ מִטְבִּשׁ שְׂדֵהוּ  
נִינֻק וְיִדְבָּר כְּרִמּוֹ שֶׁל נִינֻק דְּזִבְרִי ר'  
יִשְׁמַעְיָאֵל ר"ע אֹמֵר כו' מ"מ מִשְׁמַע  
לִיָּה לְאֲבִי דְּזִמּוּקִיר נְמִי פִלְגִי  
מִדְּקִאֲמֵר ר"ע לֹא בֵּא הַכְּתוּב דְּמִשְׁמַע  
שְׂרֹוֹה לֹמֵר בֵּא בֵּא הַכְּתוּב לְהַחֲמִיר  
עַל הַחֲמִיר כְּמוֹ שְׁאֲמַרְתָּ אֲלֵךְ דֹּאק  
לְגִבּוֹת לְנוֹקִין מִן הַעֲבִידִים לְגַדּוּ  
בְּעַבְדִּית לְחֹדֶיֶה פִלְגִי א"כ לֹא הִיָּה  
ר' יִשְׁמַעְיָאֵל מִחֲמִיר עַל הַמּוֹזִיק טְפִי  
מִרְיָע אֲלֵךְ אֲדַרְבֵּה הִיָּה ר"ע מִחֲמִיר  
טְפִי דִּלִּין חִיִּיב לְקַוֹת מִעֲדִית דְּנִינֻק  
אֲמַר אִין לֹא דְּפִרְשִׁית בְּפ"ק (דף 1: וסס)  
דִּהּ (גִּטִין: ר') שְׁמִיעוּ בְּרִי הַיְּהוּדִה הִיָּיְנוּ  
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ יִמְיָהוּ אֲמַר לֹא קִאֲמֵר  
כְּרוֹךְ וְתִנִּי דַּ"א בִּזְמַן שְׁאֲכֹלֵה לֹלְצִי  
גִפְסִים וְסַמְדֵר וִי"ל מִשּׁוֹם דִּלִּין שִׁיךְ  
לְכַלּוֹל סַמְדֵר בְּזִדִּי לֹלְצִים דִּלֵּךְ הוּא  
לִיָּה לְחֹזֵקִר לֹלְצִים אֲלֵךְ הִכִּי ה"ל  
לְחִימֵר דַּ"א בִּזְמַן שְׁאֲכֹלֵה סַמְדֵר אֲבֵל  
בְּזִדִּי פִגִּים וְבוֹקֵר שִׁיךְ לְכַלּוֹל שְׁפִיר  
דְּעִמְמָא מִשּׁוֹם דְּחִשִּׁיב כְּפִינִי:

**איכא** בנייהו כחש גופנא ור' מסיימ. וא"ת לימא תנא במתרא לטפוי ולהחמיר בשמלומין קאמי כדאמר צריש המוכר פירות וי"ל דשמי הכא דלנמא לא בא לטפוי כי אם על חכמים דאמילתייהו דרזנו האי:

**מאן** תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש  
היא. אבוי צא לומר דמסיימי  
שפיר ולא לאפוקי רבנן דפליגי עליה  
דר"ש באונס קאמי דלינהו נמי חיישי

**וְהַיָּמִים הַלֵּלוּ אֶת ה' בְּכָל עֵצָא וּבְכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו**

עין משפט  
נר מצוה

בזה א ב מיי' פ"ד  
מהלכות זקי ממון  
הלכה יד סמג עשין סו  
טוש"ע ח"מ סימן שלד  
סעיף ו:

## תורה אור השלם

1. בִּי יִבְעֶר אִישׁ שָׂדֵה אוֹ  
כָּרִם וְשָׁלַח אֶת בְּעִירוֹ  
וּבְעֶר בְּשָׂדֵה אֲחֵר מֵיֵטֵב  
שָׂדֵהוּ וּמֵיֵטֵב כָּרְמוֹ  
יִשְׁלָם: שְׁמוֹת כב ד

## הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה כמה  
היתה יפה: (ז) ד"ה  
נד"א דנישומין אגב:  
(ג) תוס' ד"ה אכלה כו'  
לזריכי לשדה דבפירות:

## גליון הש"ס

גמ' בחש' גופנא. עיין  
צ"מ דף קד ע"ב  
וצתוספות שם ד"ה סדר:

מוסף רש"י

מיטב שדו של בן יצחק.  
 וְהָאֵלֶּה שְׁמֵי שְׁנֵי  
 עֲשָׂרָה אֲשֶׁלֶּה עוֹרָם שֶׁל  
 שְׁנֵי סָהָר נִשְׁדָּה מִצִּיר  
 שְׁנֵי עוֹרָם יִפֶּה שֶׁבֶל  
 שֶׁן הַרְקוֹ וְעוֹתוֹ לִי מִחוּשָׁה  
 וְאִשְׁלֵי יִרְמֵה לִי מִחוּשָׁה  
 אֵלֶּה אֲשֶׁלֶּה (יח)  
 עוֹרָם שְׁדָרֵשׁ שְׁנֵי עוֹרָם  
 שְׁנֵי עוֹרָם שֶׁן עוֹרָם  
 וְכֵתֵם מִתָּה יִפֶּה בְּלֵל מִרִּית  
 וְעוֹתוֹ לִי (ע) וְעוֹתוֹ לִי  
 לְהַחֲמִיר עָלַי  
 נִלְשָׁה יוֹתֵר מִמֶּה שִׁשְׁקִי  
 אֵלֶּה לְבָבוֹת לְנִדְקוֹ.  
 שִׁדְרֵי עַד מִקוֹן מִשֵּׁם  
 שְׁהוֹ, מִן הַעֲדִירִית. שֵׁם  
 אֵין לִי מַעֲוֹת וְרֵכֶל לְפָרֹעַ  
 לִי בְּהַרְקֵם בְּשִׁמְהָ מִנְּחָה  
 שֶׁן מִקְרָק עוֹרָם שֶׁלִּי  
 (יג) שֶׁן מִקְרָק שֶׁן הַעֲדִירִית  
 שֶׁל מִקוֹן לִי מִה שִׁדְרֵי  
 אֵלֶּה מִיִּקֵּן כֵּל לִיטוֹן לִי  
 קְרָקֵק מִדְּמֵי קִרְקוֹן וְעוֹתוֹ  
 שֶׁל מִשְׁבֵּן דְּמוּיֵי שֵׁם  
 אֵין דְּמִי (ד) עוֹרָם  
 בְּנוֹן אֲשֶׁלֶּבֶת עוֹרָה  
 בִּין עוֹרָם וְעוֹתוֹ, וְסוֹן  
 כְּחוֹשֶׁת וְשִׁמְוֹת מַעֲוֹת  
 שֶׁן אֵלֶּל וְעוֹתוֹ (יג) שֶׁן  
 וְיֵשׁ שֶׁן מַעֲוֹת שְׁמֹת  
 שְׁעוּטֹת פִּרְיֹת הַרְבֵּה  
 וְכִחוֹשׁוֹ מַעֲוֹת מַעֲוֹת,  
 וְעוֹתוֹ דִּיעֵקֵן קִרְקוֹן  
 אֲשֶׁלֶּבֶת מִה יִרְכִי עוֹרָם  
 (א) הַמְצִיא מַחֲבִיר  
 עֲלֵיו הָרֵאָה. אֵלֶּה יִקֵּן  
 אֵלֶּה מִלֵּא מַחֲבִיר עוֹתוֹ  
 הָרֵאָה (ו) עֲלֵיו לְהִבִּיא  
 עוֹתוֹ לִבְרִי לִי הַסֵּקֶן  
 וְעוֹרָם אֵלֶּה (ע) שֶׁן  
 מִן עַד בְּרִיטֵי יִשָּׁה אֵלֵּיכֶם,  
 יִגִּישׁ רֵאָה אֵלֵּיכֶם (יג) (יג)  
 (ח).